

HAVENHART 2.0 SAMEN-LEVEN IN HAVEN

VISIE 2040 EN AANPAK 2020-2024
VERNIEUWING BINNENRING VAN ALMERE HAVEN

INLEIDING

Zorggroep Almere, Ymere, VMCA, Almeerse Scholen Groep, Leger des Heils, De Alliantie, Goede Stede, Gemeente Almere, De Schoor, Kwintes, GGD Flevoland en ondernemersorganisatie BIZ sloegen in de zomer van 2019 de handen ineen en vormden samen het Havenverbond.

Ze vinden vernieuwing van de wijken in de Binnenring van Almere Haven (De Wierden, De Werven, De Hoven en Centrum) belangrijk en zien dat eerdere vernieuwing nog te weinig impact heeft gehad. Het verbond liet een team met specialisten op het vlak van samen-leven, wonen, retail en stedenbouw, samen met Havenaren een toekomstverhaal ontwikkelen. Het Havenverbond gaf een pakket van wensen en eisen mee als vertrekpunt.

Dit is het gevraagde resultaat:

- Een Visie, oftewel de gewenste stip op de horizon voor Haven in 2040, en
- een Aanpak voor de eerste vijf jaren: 2020-2024.

Dit integrale document begint met het vergezicht: de visie voor 2040. Daarna volgt een kenschets van de essentie van Haven: juist de typische eigenschappen van Haven vormen de kwaliteit van Haven.

Daarop volgt een analyse van veranderingen in en rond Haven. De kenschets en analyse resulteren in negen toekomstkeuzes. Wat dat betekent voor de eerste periode van vijf jaar staat daarna in de Aanpak beschreven in 13 uitwerkpogingen.

Daarbij zijn er vier themadocumenten met een verdieping per discipline: Ruimtelijk domein, Retail, voorzieningen en bedrijvigheid, Samen-leven, en Wonen en vastgoed. Bovendien, in de visievorming is intensief samengewerkt met Havenaren, die naast de leden van het Havenverbond en de specialistische inbreng, nadrukkelijk mee hebben gestuurd. Een indruk van hun specifieke bijdrage vormt het themadocument Het Laatste Woord, samenwerking met Havenaren. Haven is toe aan vernieuwing, deels door het ouder worden van de openbare ruimte en het vastgoed, deels doordat de samenleving veranderd is en dat om aanpassingen vraagt. Havenhart2.0 is niet gestart met als doel om actuele problemen op te lossen, maar kijkt daar aan voorbij naar toekomstbestendigheid van het gebied. Toekomstbestendigheid betekent als vanzelfsprekend dat leefbaarheid, inclusiviteit en duurzaamheid waarden zijn die steeds een rol spelen bij afwegingen en keuzes.

INHOUDSOPGAVE

VISIE VOOR DE BINNENRING VAN HAVEN IN 2040

Singelgracht IN 2040 4

Centrum leeft in 2040 5

Dijkpark 5

Havenaren zijn (ook) zelf aan zet in hun wijken in 2040 6

Zorg, duurzaamheid, kunst & cultuur en digitalisering als rode draad door Haven in 2040 7

§1 ESSENTIE VAN HAVEN

Groen, Water, Dorpse sfeer, Havenkom / Kust / Centrumgebied, Havenaar-zijn 9

§2 VERANDERINGEN IN EN ROND HAVEN DIE DE TOEKOMST BEÏNVLOEDEN

Trends & transities 10

Centrum leeft te weinig, is sleets en voelt onveilig 11

Leefbaarheid is matig 12

Leeftijdsopbouw is veranderd 12

Er is veel armoede 12

Matige gezondheid 12

Openbare ruimte en vastgoed toe aan vernieuwing 13

Winkeloppervlak is te groot 13

De havenkom, het winkelgebied en het strand, het binnenwater, je wilt de kwaliteit meer beleven 13

Vindbaarheid en bereikbaarheid van het centrumgebied van haven moet beter 14

§3 NEGEN TOEKOMSTKEUZES

1. Investeren in sociale verbindingen 15
2. Groen en water als sieraad van Haven 15
3. Investeren in compact centrumgebied 15
4. Singelgracht als drager van wonen en leven 17
5. Dijkpark, nieuwe groene hotspot, verbindt havenkom-kust-centrumgebied 17
6. Gemakkelijk en logisch bereikbaar centrumgebied 18
7. We kiezen voor meer woningen en andere woningen en gemixte wijken 18
8. Leren – werken, financieel zelfredzaam bijdragen aan Haven 20
9. Havenaren krijgen het heft ook zelf in handen 20

AANPAK 2020–2024

Organisatie 22

Financiële implicaties 23

13 Uitwerkopgaven voor 2020-2024 24

1. Buitenruimte-website 24
2. Havenfonds voor Haven 24
3. Wijkonderneming voor initiatiefrijke Haven 24
4. Gezamenlijke investering in Marktstraat-Kruisstraat en bushalte 25
5. Gezamenlijke herinrichting/investering in Havenkom 25
6. Verbinding Havenkom-winkelstraat herontwerpen en realiseren 26
7. Centrummanagement: curatie, eventmanagement, marketing & promotie 26
8. Één Haven-woningvoorraadbeheer 26
9. Wonen-zorg/welzijn-sturing 27
10. Versnellingsprogramma wonen 27
11. Opgave Meergronden-buurtfuncties-wonen 27
12. Leer-werkcentrum voor Havense jongeren 28
13. Singelgracht 2040 28

LOSSE THEMADOCUMENTEN

RETAIL, VOORZIENINGEN EN KLEINE BEDRIJFVIGHEID

VISIE VANUIT HET RUIMTELIJK DOMEIN

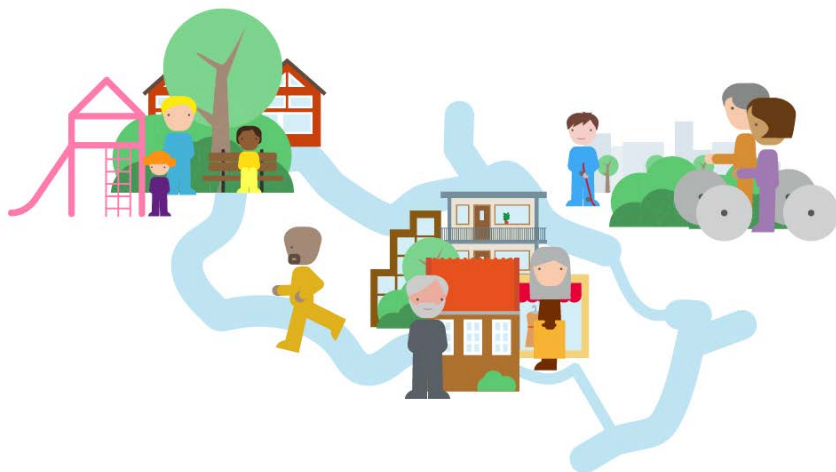
SAMEN-LEVEN IN HAVEN

WONEN EN VASTGOED

HET LAATSTE WOORD, SAMENWERKING MET HAVENAREN

VISIE VOOR DE BINNENRING VAN HAVEN IN 2040

Dit vergezicht stelt Almere Haven in staat een veerkrachtige toekomst vol eigen waarde tegemoet te treden met betekenis voor heel Almere. Het toekomstverhaal bouwt voort op de essentiële karaktereigenschappen van Haven.

Dit is Haven in 2040:

SINGELGRACHT IN 2040

EEN NIEUW, DORPS LEEF- EN WOONKLIMAAT VOOR HAVENAREN

Havenaren lopen of fietsen langs de Singelgracht een 'rondje-Haven'. Ze worden verrast door wateruitzichten en diversiteit in groen. Mensen worden uitgenodigd tot ontmoeting bij speelplekken en bankjes. Wandelaars maken een praatje met de mensen wiens balkons uitkijken over een pad langs het water. Iemand die in de logeerkamer van een collectief wonen-complex wordt verzorgd, krijgt bezoek van de burens. Een paar honderd meter verderop werkt een kunstenaar die ook lokaal geproduceerde appelsap verkoopt.

Dit is het beeld voor de Singelgracht: een nieuw, groen, hoog-aantrekkelijk gebied van wonen-aan-het-water, duurzame kwaliteit, bewegen, zorg en ontmoeting, dat voortborduurde op de essenties van Haven uit 2020.

De Singelgracht loopt door in het centrum en is grotendeels bevaarbaar met rubberbootjes en kano's. Aan de noordwestzijde liggen een paar eilandjes in het water en langs de hele waterweg is een groen lint met diverse parken en groengebieden. De kwaliteit van het groen staat duidelijk hoog in het vaandel.

Langs de hele Singelgracht ligt, dan weer eens aan de ene kant, dan (verbonden met een bruggetje) aan de andere kant, een fiets- en wandelpad. Via dit pad is een 'groen rondje Haven' mogelijk en is het Singelgebied toegankelijk en bruikbaar. De gracht is bovendien de heldere entree voor fietsverkeer naar het centrumgebied van Haven.

Zo'n 400 tot 500 extra huishoudens wonen op een waardevolle plek aan het water in het groen. Het is een bonte mix van ouderen, jongeren en meerpersoons-huishoudens. Zij wonen in zowel laagbouw als gestapelde bouw die mooi samenvalt met de groene omgeving. Niet alleen deze woningen zijn duurzaam gebouwd, de hele Singelgracht heeft veel ecologische kwaliteit.

Rond de Singelgracht liggen enkele zogenaamde buurt-hubs die verschillende functies samenbrengen op het vlak van buurt-economie, werk en zorg. Denk aan: een buurtplek voor besprekingen door professionele verzor-gers, de buurtziekenboeg, een logeerkamer voor man-telzorgers en een computerkamer voor bewoners of een verkooppunt van lokaal voedsel.

CENTRUM LEEFT IN 2040

CENTRAAL GEBIED MET WINKELS, VOORZIENINGEN, BEDRIJVGHEID EN HORECA

In het centrumgebied loop je door een levendig en geconcentreerd aanbod van winkels en voorzieningen, gericht op de hele kern van Haven. Mensen komen hier voor hun dagelijkse boodschappen, dienstverlening en kleine bedrijvigheid, maatschappelijke ondersteuning, de middelbare school, voorzieningen, kunst en cultuur, een leer-werkplaats voor jongeren en voor wat horeca. Het kleinschalige, de speciaalzaken en het dorpse geven dit gebied nog steeds een heel eigen sfeer, zeker met de Havenkom en de Kust op loopafstand.

De winkels bevinden zich in ieder geval in het gedeelte

Kruisstraat/Marktstraat. De Markt zelf herbergt vooral publieke functies en wat horeca. De overige voorzienin-gen en dienstverlening zijn te vinden in de zij-armen, zoals de Kerkgracht en Bivak. Aan de westkant liggen Corrosia, de middelbare school en de leer-werkplaats. Rond de Brink bevindt zich een klein, zelfstandig winkel-cluster bij een supermarkt.

Het centrumgebied is goed bereikbaar via het noorden, westen en oosten. In het centrum zelf is een doorlopende weg (lus) die de ene zijde van het centrumgebied met de andere zijde en alle belangrijke plekken in het centrum met elkaar verbindt. Er zijn centrale, makkelijk te vinden, parkeerplekken voor bezoekers die eenvoudig en veilig toegang geven tot het gebied.

Er zijn op diverse plekken panden getransformeerd of in gebruik veranderd, en er zijn veel nieuwe woningen gebouwd met name in het middensegment, wat in totaal ruimte geeft aan 500 tot 900 nieuwe huishoudens.

DIJKPARK

NIEUWE GROENE PAREL DIE KUST, HAVENKOM EN CENTRUMGEBIED VERBINDT

Een groen-verbrede dijk vormt 'het balkon' voor een Dijk-park dat de Havenkom, het strand en het centrumgebied met elkaar verbindt. Het is een kwalitatief hoogwaardig gebied in het stadse klimaat van Almere. Het biedt ruimte aan recreatie en verblijf, niet alleen voor Havenaren.

Een iconische trappenpartij vanuit het winkelgebied omhoog de dijk op in de strandrichting maakt nieuwsgierig.

De trap brengt mensen bovenop de dijk in het park. Aan de ene kant kijk je hier uit op het strand dat vanaf het Gooimeer richting het park is verlengd en dat het speelveld vormt voor recreatie. Aan de andere kant kijk je op een aangenaam vergroende Havenkom die als promenade met horeca en waterbeleving een eigen sfeer heeft en aantrekkelijk verbonden is met de achterliggende winkelstraat.

Dit gebied is het terrein voor dagrecreatie en/of verblijf in een hotel of recreatiewoningen. Het is een afwisselend, aangenaam gebied dat met regelmaat het toneel vormt voor sportevenementen, culturele en commerciële festivals en evenementen die passen bij het waterrijke, dorpse karakter van Haven.

Almere Haven onderscheidt zich verder met:

HAVENAREN ZIJN (OOK) ZELF AAN ZET IN HUN WIJKEN IN 2040

Havenaren zijn mensen die bovengemiddeld het heft in eigen hand nemen als het gaat om openbare ruimte, zorg, gedeelde voorzieningen en initiatieven in hun eigen buurten. Naast de formele organisaties is er een groot aantal 'gewone' burgers die ervoor zorgt dat er allerlei zaken gebeuren in de Binnenring van Haven. De formele organisaties zien het belang hiervan in en zien dat het gaat om zaken die niet tot hun taken behoren, waar zij de capaciteit niet voor hebben en/of die zij niet op een vergelijkbare betrokken manier uit kunnen voeren. De activiteiten creëren een belangrijke maatschappelijke waarde in Haven.

De aanwezige formele organisaties omarmen deze maatschappelijke waarde. Zij hebben het zo georganiseerd, dat het voor hen mogelijk is om op een verantwoorde manier deze initiatiefrijke te stimuleren en te faciliteren.

ZORG, DUURZAAMHEID, KUNST & CULTUUR EN DIGITALISERING ALS RODE DRAAD DOOR HAVEN IN 2040

Havenaren zoeken elkaar op, werken met elkaar, leren en ontwikkelen diensten en bedrijven rond een paar specifieke thema's die voor het gebied heel relevant zijn:

ONDERSTEUNING/ZORG

In het gebied wonen veel mensen die flexibele ondersteuning, begeleiding of zorg nodig hebben en daar is zowel informeel en formeel capaciteit voor nodig. In Haven worden jongeren hiervoor getraind, bestaat bedrijvigheid op dit vlak en worden initiatieven ontplooid die hierop gericht zijn.

DUURZAAMHEID

In Haven spelen diverse duurzaamheid-gedreven initiatieven; in het bijzonder aan de Singelgracht (ecologie, klimaatadaptatie), rond de energietransitie en ook in relatie tot De Steiger (circulaire economie) en Floriade (gezonde voeding). Op dit vlak is behoefte aan kennis en capaciteit en Haven creëert daarom een omgeving met bovengemiddelde lokale informatie en bedrijvigheid op dit vlak.

KUNST&CULTUUR

Haven had altijd al een cultuurklimaat met broedplaat-

sen, ateliers, Corrosia en het Goede Rede-muziekpodium et cetera. In 2040 is Haven nog steeds een kraamkamer voor nieuwe kunst en cultuur en een podium voor artiesten en kunstenaars.

DIGITALISERING

In combinatie met de bovenstaande thema's eigent Haven zich digitalisering als eigentijds thema toe en investeert in relevante kennis voor de komende decennia. Jongeren worden in Haven actief getraind en ingezet bij technologische ontwikkelingen. Er ontstaat bedrijvigheid rond programmeren en het toepassen van nieuwe technologie in zorg, duurzaamheidsgerelateerde initiatieven en kunst & cultuur.

WONEN MET AF EN TOE BEHOEFTE AAN ZORG, DAT KAN IN HAVEN 2040

Haven heeft voor mensen die af en toe zorg nodig hebben, zoals veel ouderen, en mensen die zelfstandig

wonen, maar begeleiding nodig hebben, een infrastructuur die veel mogelijk maakt. Zo is er speciaal hiervoor een goede samenwerking tussen woningcorporaties, gemeente en zorg- en welzijn. Er is één centrale regie op de woningvoorraad: woningkenmerken, mutaties en

bijzonderheden van de woningvoorraad zijn actueel in kaart gebracht, wat zorgdraagt voor efficiënte woning- en opvangverdeling over de wijken. De welzijns- en zorgorganisaties sluiten hierop aan en sturen mee vanuit het gezichtspunt van zorg. Ook is er specifiek woonaanbod, door allerlei partijen aangeboden. Zo zijn er oorspronkelijke hofjes waar ouderen bij elkaar wonen en waar ook faciliteiten zijn. In veel buurten zijn door heel Haven kleine appartementencomplexen ontwikkeld voor de ouderen in deze buurten. In diverse buurten zijn appartementen of kamerverhuur geconcentreerd voor mensen die regelmatig begeleiding nodig hebben. Verder worden de eerder genoemde buurthubs ingezet als logeerkamer voor een overgang van ziekenhuis naar huis of als kamer waar verzorgende familie kan verblijven. Ook worden jonge mensen getraind voor zorghulp en worden eigen initiatieven van Havenaren op dit gebied snel op weg geholpen.

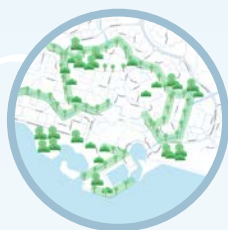
§1

ESSENTIE VAN HAVEN

Deze paragraaf beschrijft de essentie van Haven. We zien een paar elkaar onderling versterkende karaktereigenschappen als de essentie of het DNA van Haven; eigenschappen vanuit de historie naar het nu, die ook in de toekomst het goud van Almere Haven zijn.

Een andere mentaliteit

Het dorpse karakter van Haven is een gewaardeerde kwaliteit. Als Haven alleen wordt gezien als een stadsdeel van een grote stad, dan is er een risico dat deze specifieke kwaliteit verloren gaat. Voor een toekomstbestendig Haven is het belangrijk dat er ontwikkeld en bestuurd wordt vanuit die dorpse kwaliteit.

GROEN

Fiets door Haven en het is in één keer duidelijk: het is niet voor niks dat groen de meest geroemde kwaliteit van Haven is. Iedereen heeft groen in de buurt van het huis. In de oorspronkelijke plannen werd het groen als basis beschouwd voor een prettig woonmilieu en daarom tussen de wijken doorgetrokken. Deze kwaliteit draagt ook bij aan de leefbaarheid.

Er is echter veel rommelig, ongebruikt groen (aldus Havenaren). En hoewel ook dát een kwaliteit is, past meer oog voor ecologische diversiteit, veiligheid en beleving bij een toekomstig Haven ("zet eens een bankje neer tussen bomen").

WATER

Er is binnen- en buitenwater in Haven, beide met een ander karakter. Aan de binnenzijde is er een singel met bomenstructuur die kronkelt door alle wijken in de binnenring. Deze waterstructuur geeft het gevoel van een rustig, beschermd gebied. Een deel aan de oostzijde is bevaarbaar, het grootste deel niet (overigens tot verdriet van Havenaren).

Aan de buitenkant van de dijk zijn er: de jachthaven, het surfstrand en het tussenliggende groene gebied aan het Gooimeer. Hier heerst een gevoel van ruimte; het is het openbare gezicht van Haven, dé plek voor bezoekers (althoewel er veel klachten zijn over de waterkwaliteit en -planten).

DORPSE SFEER

Haven is het dorp van Almere. Het ligt enigszins autonoom. De dreven zijn voor het doorgaande verkeer en de wijken liggen beschut, er is vooral laagbouw (of lage hoogbouw) en alleen rustig verkeer aanwezig. Deze bloemkoolwijken-structuur is typisch voor zogeheten new towns waarvan Almere Haven een voorbeeld is. De opzet is relatief besloten, buurten hebben een eigen identiteit. Het biedt een basis voor ontspannen en veilig wonen voor mensen die geen stadsleven hoeven maar wel van de voordelen van de stad – nabijheid van voorzieningen – willen profiteren. De keerzijde van een dergelijke structuur is de slechte vindbaarheid ("je hebt wel navigatie nodig").

HAVENKOM / KUST / CENTRUMGEBIED

De Havenkom, het centrumgebied en Kust vind je binnen een straal van 500 meter van elkaar, alles is er! De Havenkom heeft een op zonzijde gelegen terras met veel horeca. De Kust bestaat uit de dijk en het strandgebied, geeft een gevoel van ruimte en biedt groene kwaliteit. Het achterliggende centrumgebied is knus en biedt veel voorzieningen met winkels, een theater, een middelbare school, een concertpodium en een sporthal.

HAVENAAR-ZIJN

Je bent allereerst Havenaar, dan pas Almeerder. Het dorpse van Haven zit zeker ook in de mensen. In Haven groeten mensen elkaar en er is binding met de kern. De oorsprong van dit gevoel ligt in de waarde van het pionierschap van ruim 40 jaar geleden: dit smeedde een krachtige band (deze band is met het overgaan naar nieuwe generaties dus niet vanzelfsprekend). Ook uit onderzoek¹ blijkt dat Havenaren relatief betrokken zijn bij hun buurt. Er is ook relatief veel eigen initiatief: Almere Haven neemt in 2017 en 2018 in zijn eentje de uitgave van een kwart van het stadswijkbudget voor haar rekening. Hiermee worden ongeveer 10 bewonersgroepen ondersteund en ruim 80 bewonersinitiatieven medegefinancierd. In Haven zijn nu al drie broedplaatsen rond kunst & cultuur.

1 Almere in de peiling 2016

§2 VERANDERINGEN IN EN ROND HAVEN DIE DE TOEKOMST BEÏNVLOEDEN

Kijkend naar Haven in 2020 is vernieuwing nodig en dat is om uiteenlopende veranderingen: de maatschappij is veranderd, ons wonen is veranderd, de leeftijdsopbouw is veranderd, onze wensen voor de openbare ruimte zijn veranderd, ons winkelgedrag is veranderd et cetera. Deze paragraaf beschrijft een analyse van de relevante veranderingen.

TRENDS & TRANSITIES

De toekomst in Haven wordt beïnvloed door landelijke maatschappelijke transitie en trends. De vijf meest relevante zijn hieronder genoemd.

SAMENLEVINGSTRANSITIE

Individualisering, polarisatie (wij-zij-gevoel) en het feit dat het schuurt tussen burgers en grote organisaties, zijn veranderingen die toekomstkeuzes mede bepalen. Je maakt een wijk

mét elkaar en deze transitie leidt tot nieuwe verhoudingen.

WOONTRANSITIE

De manier van samenwonen is veranderd, maar de woningvoorraad is niet mee-veranderd, dus er is sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod. De gemiddelde woningbezetting in Nederland is 2,2 en ook in Haven is (2,48 in de rest van Almere). In Almere Haven is 67% van de ruim 10.000 woningen een eengezinswoning. Van de appartementen is slechts 36% kleiner dan een driekamerappartement. Haven kent dus relatief grote woningen en er is behoefte aan meer kleine woningen in de voorraad.

Daarbij komt de populatiegroei en verstedelijking. In heel Nederland groeit de bevolking en mensen wonen bij voorkeur in de buurt van voorzieningen. Daarom groeit Almere volgens afspraak binnen de Metro-poolregio Amsterdam met 60.000 woningen; daarvan worden er in de jaren '20 en '30 20.000 gebouwd.

ZORGTRANSITIE

We hebben te maken met: minder zorg in een instelling, langer thuis wonen, thuis zijn met een zorgbehoefte, ook wel genoemd: extramuralisering en ambulantisering. Er zijn drie 'categorieën' mensen te onder-

scheiden die hier het meeste mee te maken hebben.

Allereerst zijn dat de ouderen op de momenten dat zij een zorgbehoefte hebben (en die behoefte is relatief hoog). Daarnaast is er sprake van een uitstroom van mensen uit Beschermd Wonen. Tenslotte zijn er ziekenhuis- en revalidatiecliënten die met zorgbehoefte naar huis worden gestuurd.

Deze zorg is in toenemende mate afhankelijk van informele zorgverleners, al dan niet familie. Exacte cijfers over aantallen in alle drie de categorieën zijn niet bekend, maar dit levert hoe dan ook in de wijken een enorme toename op aan zorg die ongeregisseerd opgevangen gaat worden.

TECHNOLOGISCHE TRANSITIE

Sinds enkele decennia is in razend tempo een digitalisering gaande. De effecten van veel bits en bytes in ons dagelijks leven zijn overal. Enkele opvallende effecten zijn:

- verandering winkelgedrag en verandering goederendistributie
- toename van artificial intelligence
- toename van dienstverlening die door IT

- wordt ondersteund (o.m. zorg, overheid)
- verschuiving van werkgelegenheid: in steeds meer banen speelt IT een rol.

DUURZAAMHEIDSTRANSITIE

In de afgelopen jaren is er veel aandacht voor, en actie rond, duurzaamheidskeuzes. Thema's die, zeker in Almeerse context, actueel zijn²:

- Energie > energietransitie naar gasloos in Haven actueel
- Circulaire economie > De Steiger als circulaire hub heeft toekomstwaarde voor Haven
- Duurzame mobiliteit > inzetten op andere vormen van vervoer

- Gezond voedsel > Floriade als trekker van dit thema past bij het Voedselbos-initiatief in Almere Haven
- Ecologie > diversiteit in groen en versterken ecologische verbindingen is in deze Visie een speerpunt
- Klimaatadaptatie > anticiperen op meer hitte en wateroverlast

CENTRUM LEEFT TE WEINIG, IS SLEETS EN VOELT ONVEILIG

In het centrumgebied, zoals dat vanaf 1976 is opgebouwd, is veel veranderd. Consumenten gingen op een andere manier inkopen doen. De bedrijven met kantoren (zoals banken) verlieten Almere Haven. Kleine buurtsupermarkten in de buitenrand van Haven veranderden in nieuwe supermarkten aan de dreven. En, het symbolische De Roef staat sinds 2016 leeg, zoals zoveel panden in het centrum.

De ondernemers hadden de afgelopen jaren hun handen vol aan financieel overleven en er zijn veel wisselingen geweest. In 2019 is er een leegstand van 14% van de beschikbare m², terwijl dat percentage in de rest van Nederland 6,7% is.

Daarnaast is het uiterlijk sleets op verschillende plekken. Dit hangt samen met de leeftijd van het gebied en traag onderhoud door diverse eigenaren. Dit roept alles bij elkaar een onprettig gevoel op. Tegelijk is dit centrum het sociale hart van Haven.

² Bron: duurzaamheidsagenda gemeente Almere

LEEFBAARHEID IS MATIG

De leefbarometer geeft op leefbaarheid en veiligheid de indicatie zwak tot onvoldoende aan in de Binnenring. Bewoners geven aan dat het aantal verhuisbewegingen hoog is en dat het daardoor lastig is om een relatie met de burens op te bouwen. Ook komen er relatief veel bewoners 'met een rugzakje' bij³. Juist een deel van de van oudsher betrokken bewoners signaleert een achteruitgang. Hierbij worden het wegvallen van voorzieningen, het lege centrum en de sleetse openbare ruimte als belangrijkste punten genoemd.

LEEFTIJDSOPBOUW IS VERANDERD

In 2019 is ruim 30% van de inwoners van Centrum Almere Haven ouder dan 65 jaar⁴. In De Werven, De Wierden en De Hoven is dat tegen de 20%⁵. Dit percentage gaat in de komende jaren stijgen, ook in de omliggende buurten. Almere Haven vergrijsst sneller dan de rest van Almere. Dat is mede omdat veel bewoners zich bij de opbouw van Almere Haven in dezelfde leeftijdscategorie bevonden. Nu is er sprake van huishoudensverdunding omdat de kinderen uit de gezinnen zijn uitgevlogen. En met toe-

name van de leeftijd ontstaat er ook relatief veel zorgbehoefte.

ER IS VEEL ARMOEDE

De wijken De Werven, De Hoven, De Wierden en Centrum springen er al jaren uit als het gaat om de laagte van het inkomen, het aantal inkomensregelingen en het aantal mensen met langdurige financiële ondersteuning⁶. Het gemiddelde bruto inkomen per inkomensontvanger is €20.000 - €30.000 per jaar; 44-50% van de inwoners heeft een laag inkomen (behorend tot de 40% personen met het laagste inkomen)⁷.

MATIGE GEZONDHEID

De buurten in de Binnenring scoren t.o.v. de rest van Almere slecht op het gebied van eenzaamheid (46-50%) en het risico op een angststoornis of depressie (46-49%)⁸. Ook voldoet slechts 43% van de Havenaren aan de beweegnorm, tegenover 63% landelijk en heeft 53% te kampen met overgewicht⁹.

3 Bron: Achter de voordeur onderzoek in De Wierden

4 Bron: CBS 2015

5 Bron: gemeente Almere

6 Bron: gemeente Almere

7 Bron: CBS 2015

8 Gezondheidsmonitor GGD Flevoland 2016

9 Gezondheidsmonitor GGD Flevoland 2016

OPENBARE RUIMTE EN VASTGOED TOE AAN VERNIEUWING

Logischerwijs ontstaat na ruim 40 jaar een moment waarop de openbare ruimte vernieuwd moet worden en vastgoed niet

meer voldoet aan de eisen van de tijd. Er is een golf van groot onderhoud in de straten gaande die wijk per wijk door Haven gaat: na De Wierden en De Werven zijn in de Binnenring De Hoven en Centrum als volgende aan de beurt. Vastgoed zoals de middelbare school, het havenkantoor, het politiebureau, de kantoren boven VOMAR en de leegstaande Roef, zijn zichtbaar toe aan vernieuwing (Corrosia en de Hulk zijn al vernieuwd, De Overloop wordt in 2019/2020 verbouwd en aan de transformatie van kantoren boven VOMAR en aan de Sluis parkeergarage wordt gewerkt tot 2023).

De woningen in Haven zijn over het algemeen technisch nog in goede staat; de aanleiding voor grootschalige renovatie zal in de periode rond 2025-2035 ontstaan. Maar het sobere uiterlijk van veel woningen draagt niet bij aan leefbaarheid, en niet aan de aantrekkingskracht voor nieuwe bewoners, en heeft daarom eerder aandacht.

WINKELOPPERSVLAK IS TE GROOT

Het winkelgebied is te groot in verhouding tot het stadsdeel met haar 23.000 inwoners. Haven was uiteraard het eerste stadsdeel van Almere en kreeg daardoor als vanzelf alles als eerste. Hierdoor ontstond een overmaat op het moment dat de andere stadsdelen langzaam tot bloei kwamen. Het winkelgebied was bovendien gebouwd voor 25.000 tot 30.000 bewoners terwijl dat aantal anno 2020 steekt op ruim 23.000. Bovendien is door nieuwe technologie het koopgedrag en de manier waarop producten worden aangeboden veranderd; de betekenis van een winkelgebied is daardoor veranderd. In Almere Haven stond in 2019 14% van het winkeloppervlak leeg.

DE HAVENKOM, HET WINKELGEBIED EN HET STRAND, HET BINNENWATER, JE WILT DE KWALITEIT MEER BELEVEN

Haven heeft een krachtige stedenbouw die aan veel Havenaren water en groen in hun directe woonomgeving biedt, en de wens om de kwaliteit daarvan te beleven is in de loop van de tijd gegroeid. En dat kan beter in Haven. Nu is de overgang van het winkelgebied naar de torentjes en van daaruit naar de Havenkom en vice versa, onherkenbaar als verbinding. Het strand ligt ver weg en er is geen hint naar zijn aanwezigheid. In de Havenkom is een grote scheiding tussen water en verblijfsgebied: het water is eerder gevaarlijk vanwege de hoge kade dan dat er veel plezier aan beleefd kan worden. De kade is verder vrij stenig. Het gebied tussen de Havenkom en het strand is onbestemd. De waarde die er is, blijft daardoor onbenut; juist dit deel van Haven heeft meer potentie voor bezoekers. Het zwemstrand blijkt bovendien maar zeer moeilijk blauwalg-vrij te houden en is daardoor moeilijk om aantrekkelijk te worden ("ik ga er nooit heen, het is er vies"). De slechte waterkwaliteit hangt samen met

het ondiepe water, het eiland met de vogels en bomen, en het gebrek aan stroming. Er is ook nog eens veel overlast van waterplanten. Het surfstrand werkt wel goed, voor watersport en zwemmen (zeker na de verbreding die gepland is in het Kustzone-plan). Het binnenwater dat als een lus door alle vier de binnenringwijken loopt, wordt niet in zijn totaliteit beleefd: deze gracht is op veel plekken dichtgeslibd, midden in het hart van het centrum is het water niet doorgetrokken, in de wijken is het water regelmatig bijna 'achteloos' aanwezig (veel woningen staan er met hun rug naar toe), terwijl het een grote kwaliteit is in de leefomgeving.

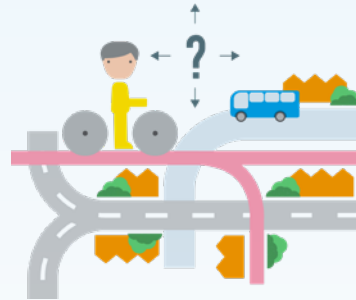
DE WONINGVOORRAAD IS IN DE BINNENRING ERG EENZIJDIG IN SEGMENT

De Wierden telt bijna 68% sociale huur, De Werven bijna 50%, De Hoven rond 55% en in Centrum rond 40%. Er is geen gouden formule

voor een verdeling tussen sociale huur, middeldure huur en koopwoningen, maar een minder eenzijdige verdeling is gewenst.

VINDBAARHEID EN BEREIKBAARHEID VAN HET CENTRUMGEBIED VAN HAVEN MOET BETER

Het centrum is ontworpen als een eindstation van toegangswegen met diverse 'inprikkers'. Dat blijkt in de praktijk op te leveren dat onregelmatig bezoekende automobilisten en fietsers hun weg niet weten te vinden. Na aankomst blijken parkeerplekken niet gemakkelijk vindbaar en/of het centrum niet vindbaar. En er is nogal wat openbare ruimte in het centrumgebied ingericht als een groot parkeerterrein; daarbij is er sprake van menging van gebruikersgroepen en van voor- en achterkanten die leiden tot onduidelijkheid. Het oorspronkelijke idee dat het openbaar gebied in het centrum een voetgangersgebied is, is niet waargemaakt waardoor onveilige situaties ontstaan en kwaliteit van de openbare ruimte niet optimaal is. Omdat het centrum bovendien decentraal ligt, is de beleefde reisafstand naar Centrum vanuit sommige wijken in Haven groot, wat

concurrentie door de situering van winkels aan de randen van Haven vergroot. De OV-verbinding met Almere Centrum en met Amsterdam is relatief snel, maar de verbinding met de andere stadsdelen met OV of met andere steden duurt in de beleving van bewoners te lang. De fietspaden van en naar andere stadsdelen zijn aanwezig, maar blijken niet overal helder en veilig en worden in de avond door velen ervaren als te onveilig om te gebruiken. De autoverbinding van Overgooi – en daarmee ook van Almere Hout, Nobelhorst en Oosterwold – naar het centrum is heel matig.

§3 NEGEN TOEKOMSTKEUZES

Vanuit de bovenstaande paragrafen, kijkend naar 2040 en de wens toe te groeien naar een duurzaam, toekomstbestendig, waardevol Havenhart versie 2.0, wordt in deze paragraaf een paar fundamentele keuzes verwoord. Deze benutten de essentie van Haven en geven een antwoord op de veranderingen.

1. INVESTEREN IN SOCIALE VERBINDINGEN

Het ons-kent-ons-gevoel dat in de essentie van Haven zit, is geen vanzelfsprekendheid in de toekomst en tegelijk zijn de sociale verbanden keihard nodig in het licht van de transities: vanuit grote organisaties zal er meer naar de wijken verschuiven. Hóé ons samen-leven in de toekomst precies vorm gaat krijgen is lastig voorspelbaar. De keuze is wél om dit aspect centraal te stellen in

alle vervolgkeuzes en de ambitie van inclusieve, leefbare, gezonde, krachtige wijken altijd leidend te laten zijn. Dat betekent bijvoorbeeld dat keuzes in een centrumgebied niet alleen een economische keuze zijn, dat faciliteren dat bewoners een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappij niet alleen draait om geld verdienen, en dat mogelijk maken van zorg in de buurt door b.v. buurt-hubs meer is dan een vastgoedvraag.

2. GROEN EN WATER ALS SIERAAD VAN HAVEN

We signaleren dat er ruimte is om méér waarde toe te voegen aan groen en water in Haven en daar kiezen we dan ook voor, op diverse plekken. Het resultaat zal zijn dat de (ecologische) kwaliteit en de beleving van het groen toeneemt.

Zo trekken we in het binnendijkse gebied de gracht door en creëren een 'rondje Haven' langs het water. We voegen hier groen toe waardoor het water (met het groen) belééfd wordt en bijdraagt aan een prettige woon- en leefomgeving. Een betere waterstroming betekent bovendien betere ontwikkeling van de flora en fauna – meer biodiversiteit – en verhoogt de ecologische kwaliteit. Bovendien maken we tussen Overloop en de Havenkom een groen 'balkon' door de dijk te verbreden en zo een nieuw park op de

dijk te creëren: het Dijkpark. Dit versterkt de recreatieve functie en vormt de schakel tussen binnengebied en buitengebied. Tenslotte kiezen we ook in het centrum, op onder meer de Meergrondenkavel (langs de singel) en in de Havenkom (buitendijks), voor vergroening.

3. INVESTEREN IN COMPACT CENTRUMGEBIED

Voor het centrumgebied bestaan twee keuzes: niks doen en het laten verworden tot een klein cluster van een paar boodschappenwinkels óf investeren in een compacter winkelgebied met extra waarde door de publieke functies. Het huidige aantal bewoners en het veranderde winkelgedrag zou leiden tot realiteit van het eerste scenario. Dit is niet gewenst.

Het centrum heeft namelijk niet alleen een commerciële functie, het levert een belangrijke bijdrage aan de waardering van Haven als woongebied. Plus, het is dé plek voor uitwisseling, contact en ontmoeting. Om die reden kiezen we voor een combinatie van ingrepen die, mits in samenhang uitgevoerd worden, een levendig centrumgebied opleveren.

We zetten in op Kruisstraat-Marktstraat als primair winkeldeel: hier willen we in ieder

geval een volle winkelstraat behouden. Een krimp is nodig vanwege het veranderde winkelgedrag (zelfs als er meer bewoners in Haven bijkomen). Het profiel van het winkelgebied wordt dat van een gemakscentrum met een plus: er is een compleet boodschappenpakket verkrijgbaar, plus beperkt non-food, diensten en wat horeca. De Markt krijgt meer een maatschappelijk karakter door een concentratie van publieksfuncties en enige dag- en avondhoreca, eventueel aangevuld met ambachtelijke bedrijven of kleinschalige kantoren. De Brink is en blijft een op zichzelf staand deel van het centrum, dat met de supermarkt en een expliciet eigen profiel (zoals b.v. food-winkels uit diverse culturen) de beste toekomstkansen heeft. Retail-inzichten leren dat minimaal

twee supermarkten (met een verschillend profiel) in een winkelcentrum nodig zijn om voldoende klanten aan te trekken. Andere delen van het huidige winkelgebied worden bij voorkeur geschikt voor mengbestemmingen zodat groei en krimp altijd weer mogelijk blijven in de toekomst.

Daarnaast wordt hier ingezet op de concentratie van voorzieningen die bedoeld zijn voor het hele stadsdeel (middelbare school, gezondheidscentrum, cultuur zoals Goede Rede en Corrosia, kleinschalige bedrijvigheid, sport etc.), zodat het gebied inderdaad de beoogde ontmoetingsfunctie vervult. Immers, Haven is te klein voor extra sub-centra in de wijken en die moeten ook voorkomen worden.

In dit licht kiezen we er ook voor de noodzakelijke vernieuwde huisvesting van middelbare school De Meergronden op zijn plek in het centrumgebied te houden. Een middelbare school in een gebied maakt het gebied aantrekkelijk voor gezinnen met kinderen, het naar schoolgaan versterkt de binding met het gebied en elkaar, en de school levert met leerlingen en docenten een bijdrage aan levendigheid en omzet voor het winkelgebied. De school gaat voor de toekomst uit van een leerlingaantal van 1.200 en kan daarom toe met een kleinere

omvang dan het huidige gebouw. Dat biedt in praktische zin ruimte aan meer dan alleen school op de grond. Ook een beoogd vernieuwend leer-werkcentrum voor jongeren voegen we daarom in dit gebied toe.

Het centrumgebied van Haven heeft een sterk profiel nodig, door invulling van winkels, promotie en events die passen bij Haven. Samenwerking tussen de ondernemers, de vastgoedeigenaren (en de gemeente) is een cruciaal element om het profiel te versterken. De in 2019 opgerichte ondernemersorganisatie (BIZ) en het Actieplan Vastgoedeigenaren uit 2018 bieden hiervoor een belangrijke organisatiebasis. Centrummanagement is nodig om gecoördineerd uitvoering te geven aan samenwerking, branchering, promotie en events.

De keuze voor een levendig centrumgebied vereist extra bewoners en betekent extra woningen. Hoeveel extra bewoners wenselijk zijn, is van veel factoren afhankelijk en niet helemaal 'hard' te maken (een toelichting op de distributieplanologische doorrekening staat in het themadocument Retail, voorzieningen en bedrijvigheid). De indicatie is dat met een bewonersaantal van tussen 25.000 en 30.000 een compact gemakscentrum houdbaar moet zijn. We koer-

sen op 5.000 nieuwe inwoners; die inwoners, gevestigd in 2.500 nieuwe woningen, blijkt combineerbaar met het essentiële groen, water en het dorpse karakter. Daarbij opgemerkt: de toevoeging van huishoudens met minstens een midden-inkomen (en niet te hoge woonuitgaven) heeft prioriteit.

4. SINGELGRACHT ALS DRAGER VAN WONEN EN LEVEN

Het is een bewuste keuze om juist de bestaande singelgrachtstructuur door Haven als fantastische groen/blauwe lus te benutten om een nieuwe, groene, waardevolle

leef- en woonomgeving te creëren. Deze zone, met een overloop naar de rand van het Gooimeer, zetten we in om woningen te bouwen die aangenaam wonen-aan-het-water creëren. Niet door dit gebied vol te bouwen met woningen en nieuwe straten, maar door te bouwen op een manier die

de kwaliteit van het groen en water recht doet. Symbolisch nu is: een woning die met de achtertuin-schutting naar het water toe ligt. Symbolisch voor het toekomstige beeld is: een appartementencomplex met balkons die uitkijken over een picknicktafel met een speelplek in het groen of over brede ecologische oevers en de verderop gelegen singel.

De Singelgracht als verrijkte water- en groenomgeving wordt niet alleen een woonomgeving, maar ook een gebied voor beweging en ontmoeting en kleinschalige levendigheid. Juist hier kunnen zogenoemde buurthubs worden toegevoegd aan het vastgoed en benut worden voor meerdere functies, waaronder zorg. Vanuit deze centrale ring kunnen de hubs de verschillende wijken in de binnenring van Haven bedienen.

5. DIJKPARK, NIEUWE GROENE HOTSPOT, VERBINDT HAVENKOM-KUST-CENTRUMGEBIED

Er is al vaker gespeeld met het idee dat Haven meer toeristische potentie heeft. Toch is het moeilijk je vanuit de beleving in 2020 te verbeelden hoe je het gebied rond de torentjes en tussen de Havenkom en Kust, tot iets heel aantrekkelijks kunt ontwikkelen. Stel: je ziet in 2040 vanaf de Kruisstraat de dijk in de richting van het strand, je wordt

aangetrokken door een iconische trap die je omhoog de dijk op lokt. Eenmaal op de dijk bevind je je op 'een balkon' in een breed, aan weerszijden van de dijk uitwaaiend park (Dijkpark). Het Dijkpark verbindt alle sferen in het gebied in alle windrichtingen: achter je het winkelgebied met de voorzieningen, rechts zie je het zandstrand vanaf het water, direct tot aan de rand van het park naast de nieuwe huizen van het Kustzoneproject. Links zie je een vergroende Havenkom waar het vastgoed opgeknapt is en je tegenwoordig op én in het water kunt zitten. De promenade is in de zomermaanden gesloten voor autoverkeer. Dit is in 2040 een hotspot van Haven voor bezoekers uit heel Almere. Door de juiste ruimtelijke ingrepen, de juiste events en promotie door de ondernemers, komt dit potentieel voor recreatie tot zijn recht, is

de economische kans benut en is deze plek markttechnisch relevant voor heel Almere.

6. GEMAKKELIJK EN LOGISCH BEREIKBAAR CENTRUMGEBIED

De bereikbaarheid zoals die oorspronkelijk is vormgegeven draagt niet bij aan de kwaliteit van het gebied. En meer nog, een goede bereikbaarheid is het sluitstuk om een leven-

dig centrum voor elkaar te krijgen, en het gebied van het Dijkpark te laten floreren. Het OV zal voorlopig beperkt blijven tot de bus en kan wellicht aangevuld worden met een (seizoens)bootverbinding.

De ambitie voor de hoofdontsluiting van Haven per auto is om de Oosterdreef en de Westerdreef aan beide zijden met de dijk verbinden. De verbindingen gaan richting en langs de Singelgracht zodat er voor

buitenstaanders meer vanzelfsprekendheid ontstaat in de routing. Het deel van de dijk dicht bij het centrum blijft gesloten voor verkeer en is een groenzone. De realisatie van precies deze ambitie is heel ingrijpend; een andere concretisering met hetzelfde doel – een vanzelfsprekende route die het centrumgebied gemakkelijk benaderbaar maakt – kan ook ontstaan.

Via Voorstraat (noorden), Sluis (oosten) en Nieuwstraat (westen) worden bestuurders zo direct mogelijk richting de drie hoofdparkeerlocaties geleid: de Brinkgarage, de Sluisgarage en het binnenterrein achter Bivak (met een parkeerdek en extra groenruimte voor aanpalende bewoners op de bovenste verdieping). Het parkeren blijft gratis. Er komt een systeem van parkeren: aan de binnenkanten voor bewoners en de drie hoofdparkeerlocaties voor bezoekers. Zo is het gebruik van de buitenruimte als grote parkeerplaats, zoals in de Houtstraat-omgeving, minder nodig en ontstaat hier ruimte voor groenontwikkeling en woningbouw. Dit komt de leefbaarheid in het centrum ook ten goede.

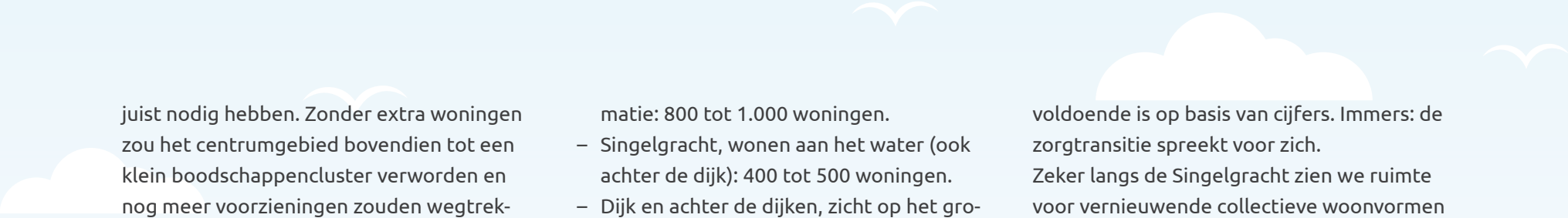
De hoofdfietsverbindingen die Haven verbinden met de rest van Almere kunnen herkenbaarder worden door gebruik te maken van de Singelgracht en/of busbaan om de fietspaden te begeleiden richting het centrum

en daar de fietsroute af te maken naar de Havenkom en het Dijkparkgebied. Twee secundaire fietsverbindingen, aan beide zijden van de winkelstraten Kruisstraat-Marktstraat zorgen ervoor dat fietsverkeer door het centrum gestructureerd en veilig is. Deze verbindingen lopen vanuit het centrum naar de Havenkom en het Dijkparkgebied.

7. WE KIEZEN VOOR MEER WONINGEN EN ANDERE WONINGEN EN GEMIXTE WIJKEN

De keuze is: meer en andere woningen in Haven. Zonder deze keuze kunnen ouderen nergens heen en jongeren niet instromen. Hierdoor raakt de leeftijdsverdeling van Haven uit balans, dit terwijl jong en oud elkaar

juist nodig hebben. Zonder extra woningen zou het centrumgebied bovendien tot een klein boodschappencluster verworden en nog meer voorzieningen zouden wegtrekken. Die consequenties zijn simpelweg ongewenst.

Havenaren willen niets liever dan in Haven blijven, in een passende woning. Ouderen blijken bij passend aanbod en hulp geïnteresseerd te zijn in kleinere woningen met beschikbaarheid van zorg in de buurt. Veel jonge mensen staan te trappelen om in Haven zelfstandig een huishouden te starten. Bovendien is Haven met zijn eigen karakter en de nieuwe impulsen een bijzonder aantrekkelijk woon/leefmilieu voor nieuwe bewoners. De komst van nieuwe huishoudens met middeninkomens vormt tevens draagvlak voor het centrumgebied. We gaan op basis van de gewenste toename van 5.000 mensen uit van ongeveer 2.500 woningen. We willen die doorstromers en nieuwkomers een fijn, Havens woonmilieu bieden en kiezen daarom voor bouwen/transformeren/slopen in een paar zones:

- Centrum, sloop/nieuwbouw, transformatiepanelen en nieuwbouwplekken: 500 tot 900 woningen.
- Gebieden Ambachtsmark, De Paal en Steiger-Zuid, ruimte voor aanvulling/transfor-

matie: 800 tot 1.000 woningen.

- Singelgracht, wonen aan het water (ook achter de dijk): 400 tot 500 woningen.
- Dijk en achter de dijken, zicht op het grote waterlandschap: 100 tot 200 woningen.
- Kust: aanvullend op het Kustzone project (240 woningen) kan nog een tweede project aan het water worden gerealiseerd met nog een vergelijkbaar aantal woningen.
- De Wijken, met name transformeren van oud vastgoed: enkele tientallen woningen.

Hierbij hebben zones dichtbij het centrumgebied prioriteit om noodzakelijk draagvlak onder het centrumgebied te versterken.

We sturen in wijken op een bonte mix van jong en oud, zelfstandig wonen, collectief wonen, gezinnen, sociale huur en vrije sector afgewisseld met eenvoudige buurtvoorzieningen voor ontmoeting en zorg. De beschikbaarheid van sociale huurwoningen is over het algemeen 40% per wijk, en daaraan dragen nieuwe woningprojecten bij door altijd in te zetten op 35% sociale huur.

We ontberen cijfers over hoeveel zorg in en om het huis precies nodig is, maar kiezen ervoor een stevige start te maken met gewenste woonvormen en later te zien of het

voldoende is op basis van cijfers. Immers: de zorgtransitie spreekt voor zich.

Zeker langs de Singelgracht zien we ruimte voor vernieuwende collectieve woonvormen in de verschillende wijken omdat de gemeenschappelijke ruimtes dan ook ingezet kunnen worden als hubs voor de buurt (als plek voor kunst & cultuur, als huisvesting voor kleinbedrijf, als logeerplekken) en zo als vanzelf verschillende buurten kunnen 'bedienen'.

Het concretiseren van niet alleen algemeen gemixte wijken, maar zeker ook van wijken waar zorg in en bij huis mogelijk is, vereist regie en samenwerking. Allereerst tussen woningcorporaties en gemeente, maar ook tussen hen en de zorg- en welzijnsorganisaties. Door de woningvoorraad van Haven als één voorraad te besturen, met behulp van een nieuw, slim systeem (dashboard) dat woningenmerken en veranderingen toegankelijk en overzichtelijk maakt, krijgt die regie en samenwerking handen en voeten. Met de zorg- en welzijnsorganisaties kunnen dan gericht afspraken worden gemaakt over processen van uitstroom uit instellingen en instroom in wijken en woningen waar zorg mogelijk is, en hoe die zorg gegeven kan worden.

8. LEREN – WERKEN, FINANCIEEL ZELFREDZAAM BIJDRAGEN AAN HAVEN

In het vernieuwende Haven is behoefte aan mensen die iets kunnen betekenen op vlakken van zorg/ondersteuning, duurzaamheid, digitalisering en kunst & cultuur. Dit zijn de thema's waarlangs Haven zich kan ontwikkelen. Er zijn uitdagingen en er is werk op deze terreinen. Tegelijk zijn er jongeren die niet gemakkelijk het reguliere onderwijs doorlopen en/of de stap maken naar financiële zelfredzaamheid. Juist hen wil je aan het begin van hun leven een zo stevig mogelijke start geven. Door met een aantal organisaties te investeren in een vernieuwend leer-werkcentrum, dat het midden houdt tussen een start-up/broedkamer, een werkplek en een centrum voor eigentijds leren, is een duurzaam instrument in Haven beoogd om lokale jongeren waarde te laten creëren voor zichzelf en hun omgeving.

Het is weliswaar niet reëel iedereen financieel zelfredzaam te laten zijn maar het voorkomen van langdurige financiële steun is een uitgangspunt. We gebruiken een programma als Vroeg-er-op-af om aan het begin van financiële problemen in te springen. We zetten in op een integrale straataanpak om door te kunnen verwijzen waar nodig.

9. HAVENAREN KRIJGEN HET HEFT OOK ZELF IN HANDEN

De organisaties in het Havenverbond kunnen het niet alleen; de kosten die met al die taken gepaard gaan, zijn door ons allemaal niet meer op te brengen, dat is een feit. De Havenaren zijn bovengemiddeld betrokken bij hun buurt en ervaren dat de organisaties niet alles geregeld krijgen wat ze misschien zouden verwachten, dit is ook een feit.

We kiezen ervoor om die twee feiten actief te verbinden in Haven. De organisaties treden stimulerend en faciliterend op naar Havenaren. Wat vraagt het van hun organisaties om te zorgen dat Havenaren die iets willen doen, gemak, medewerking en waardering ervaren? Havenaren krijgen meer het heft in eigen handen, oftewel: het informele circuit krijgt meer ruimte. Ook als dat betekent dat iets misschien minder goed geregeld wordt of mensen meer met elkaar moeten overleggen om zaken voor elkaar te krijgen. De keuze is om bewust het experiment aan te gaan om nieuwe verhoudingen te zoeken op terreinen waar dat voor de hand ligt.

Zo kan Haven investeren in een “wijkonderneming”: een organisatie die als platform fungeert voor kleinschalige diensten

die ontstaan vanuit Havenaren voor hun buurtgenoten. De initiatieven ontstaan vanuit Havenaren; er is alleen een centrale organisatie die de initiatieven versnelt en continuïteit versterkt (door begeleiding en ondersteuning) en het gebruik verhoogt (met marketing). Voorbeelden van wat kan ontstaan zijn: een creatieplek voor jongeren, een buurttaxi naar en van De Haak of de vrijdagmarkt, leren schrijven, brei-les aan jongeren, tuinservice voor ouderen, et cetera. Onder de vlag van deze “onderneming” kunnen ook inkomsten worden gegenereerd met de activiteiten; de wijkonderneming is niet alleen maar van fondsen afhankelijk. Door deze wijkonderneming op dezelfde thema’s: zorg, duurzaamheid, kunst & cultuur en digitalisering, actief te laten zijn, wordt de kennis en de ervaring op deze thema’s in Haven verdiept en ontstaan er later gemakkelijker nieuwe initiatieven, net zoals dat in Haven al langer wordt gedaan rond kunst & cultuur.

Ook een initiatief als een Havenfonds is interessant: een fonds dat primair ontstaat door enkele euro’s gemeentebelasting per jaar in een fonds te zetten, aangevuld met crowdfunding. Havenaren besluiten zelf over de bestemming in (slim georganiseerd) overleg.

Een ander voorstel is om bij aanpak van projecten in de openbare ruimte, aan Havenaren zelf de keuze te geven wat prioriteit heeft. Dit vereist niet veel tijd van burgers en laat hen wel meer invloed uitoefenen op hun directe omgeving.

AANPAK 2020-2024

De aanpak voor de eerste vijf jaar heeft als doel om met een paar welgekozen ingrepen:

a) een voor Havenaren zichtbare en voelbare impact te hebben, b) het Havenverbond een stevige start te geven in de uitvoering, c) de visie op cruciale plekken dichterbij te brengen d) die goede kansen geven om gedurende een lange periode nieuwe ontwikkelingen tot bloei te laten komen. De overweging is geweest om ingrepen te kiezen die iets duurzaam op gang brengen: investeringen in 'een infrastructuur' of 'een vliegwiel' op het vlak van ruimte, wonen, sociaal en economisch.

Aan deze Visie en Aanpak is gewerkt sinds de zomerperiode van 2019 en bij publicatie van de definitieve plannen is er sprake van een crisis die veroorzaakt wordt door een pandemie waardoor over de hele wereld mensen thuiszitten of -zaten. Wat de impact zal zijn van deze crisis is nog niet te overzien. De Visie wordt daardoor vooralsnog niet aangetast, maar voor prioritering van de Aanpak kan blijken dat deze gevolgen heeft

ORGANISATIE

Er komt voor deze uitvoering een nieuwe organisatie: klein en wendbaar in de kern, zodat snelheid en vernieu-

wing voldoende ruimte hebben en breed in de basis, zodat eigenaarschap van acties door velen gedragen wordt. Vanuit diverse Havenverbondleden, en ook door Havenaren en door vastgoedeigenaren in het centrum, zullen opgaven uitgewerkt en getrokken worden. De organisatie moet alle projectleiders en andere betrokkenen in staat stellen om het werk te integreren en verbinden in de lijn van de Visie (en een uitvoeringsconvenant). Het Havenverbond is er om op hoofdlijnen de integraliteit en de koers van de Visie te blijven besturen.

Havenaren blijven ook bij de uitvoering van de Aanpak en verdere concretisering van de visie vanzelfsprekende partner. De ontwikkeling van Visie en Aanpak is in een open samenwerking met zo veel mogelijke diverse Havenaren tot stand gekomen (zie ook themadocument Het laatste woord). Daarbij zijn hun ideeën, hun ervaringsdeskundigheid, hun informatie en hun wensen van veel waarde geweest, naast de specialistische en bestuurlijke kennis en wensen van het Havenverbond.

In de uitvoering zullen Havenaren uiteenlopende rollen hebben. In concretisering van de Visie is blijvende samenwerking gewenst. In sommige opgaven hebben Havenaren de rol van uitwerker/trekker, zoals bijvoorbeeld bij de wijkonderneming. In andere gevallen zal er sprake zijn van co-creatie, zoals bij de Buitenruimtewebsite. In weer andere gevallen is er sprake van meer traditionele inspraak, als het gaat om projecten die door professionals in buurten worden uitgevoerd.

FINANCIËLE IMPLICATIES

Deze Aanpak resulteert in een extra investering van ettelijke miljoenen (bovenop de reguliere budgetten die alle Havenverbondleden in de Binnenring van Haven uitgeven) en van een nog grotere investering om de hele Visie tot 2040 te realiseren. De hier beschreven Aanpak voor de eerste periode van vijf jaar wordt uitgewerkt in een uitvoeringsafspraken tussen Havenverbondleden over ingrepen, capaciteit, planning en zeker ook over financiën.

Het Havenverbond maakt zich hard voor realisatie, dat was één van de criteria om deel te nemen aan het verbond.

Daarin heeft iedere lid zijn eigen mogelijkheden, en zullen er in een periode van 20 jaar (2020-2040) waarschijnlijk tijden van meer en van minder financiële mogelijkheden zijn. De investeringen, zo is besproken onder Havenverbondleden, worden als volgt gerealiseerd. Allereerst kijkt ieder lid hoe de eigen begroting naar de voorgestelde Visie en Aanpak 'gericht' kan worden: welke verschuivingen en accenten van uitgaven zijn mogelijk? Ook is besproken om investeringen zo op elkaar af te stemmen dat een win/win ontstaat en de impact zo groot mogelijk is, dat is immers de kracht van de samenwerking. Daarnaast gaat het ook om extra investeringen.

Voor die extra investeringen bestaan een paar bronnen:

- Binnen de gemeente moet binnen de onderwijsbegroting voor de huisvesting van de Meergronden geld worden vrijgemaakt. Als dat gebeurt, kan dat slim gecombineerd worden met aanpalende zaken.
- Binnen de gemeentelijke begroting voor openbare ruimte, het Meerjarenperspectief Beheer Almere, is voorzien in ingrepen in Almere Haven; deze kunnen nu

gericht bijdragen aan de Visie.

- Er is ruimte voor sommige Havenverbondleden en andere marktpartijen om in het gebied te investeren.
- De gemeente heeft voor additionele investeringen het Fonds Stedelijke Vernieuwing beschikbaar.
- Daarnaast wordt gekeken naar mogelijkheden om ontwikkelfondsen aan te spreken.

Voor de eerste prioriteiten die hieronder voor de eerste vijf jaren worden benoemd, wordt in 2020 een uitvoeringsconvenant opgesteld, waarin ieder Havenverbondlid de inzet, planning en financiën vastlegt voor een periode van vijf jaar (gevolgd door een nieuw uitvoeringsconvenant van weer vijf jaar). Op basis van bovenstaande afspraken en bronnen is financiële dekking voor de eerste periode ten tijde van schrijven (mei 2020) in principe mogelijk, als alle Havenverbondleden investeren en het Fonds Stedelijke Vernieuwing diverse sluitposten of onrendabele toppen kan opvangen.

Specifiek is voor het gebied Meergronden/Bivak een quick scan uitgevoerd waarbij woningbouw, schoolbouw, parkeren, openbare ruimte heel grofmazig zijn bekeken. Er is sprake van een binnenstedelijke, complexe (her)ontwikkeling, die ook voor parkeren en infrastructuur om ingrepen vraagt. Er is uitgegaan van 35% sociale huur (opdat elders uit Haven doorgestroomd kan worden) en daarnaast met name middensegment woningen vooral voor jongeren en ouderen. De balans op basis van deze eerste studie geeft geen aanleiding om de Aanpak voor de eerste vijf jaren aan te passen.

13 UITWERKOPGAVEN VOOR 2020-2024

HAVENAREN

Prioriteit nummer één gaat over de Havenaren en de noodzaak om te investeren in de mate waarin zij leefbaarheid ervaren in hun eigen kern. In bijna alle prioriteiten voor 2020-2024 speelt dit direct of indirect een rol. Het motief om dit te prioriteren ligt in het simpele feit dat een stad alleen maar functioneert als de mensen er hun plek hebben en er met elkaar iets van maken. Professionele organisaties uit het Havenverbond blijven uiteraard een rol spelen om hun bijdrage te leveren aan krachtige wijken, maar de Aanpak maakt additioneel met name extra ruimte voor inzet van Havenaren zelf. Dit betreft een aantal specifieke ingrepen:

1. BUITENRUIMTE-WEBSITE

Dit initiatief geeft gehoor aan de regelmatig geuite opmerking van Havenaren dat een toekomstplan geen zin heeft als de openbare ruimte niet snel wordt aangepakt: achterstallig groenonderhoud, slecht verlichte of onduidelijke fietspaden, rommel op straat... die basis moet op orde. Op deze punten is er een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeente en bewoners. Voor meldingen over kleinere zaken bestaat al de mogelijkheid voor bewoners om dit te melden. 'Straatmeesters' zouden daarin aanvullend ogen en oren op straat kunnen zijn. Maar voor grotere keuzes, om bijvoorbeeld een bepaald plantsoen herin te richten of een fietspad te verlichten, zou een 'Buitenruimte-website' een instrument kunnen zijn om elkaar te vinden in het delen van die verantwoordelijkheid. De website is bedoeld voor Havenaren om dit type

projecten aan te dragen en gezamenlijk te kiezen wat prioriteit heeft binnen het beschikbare gemeentelijke budget. Zo krijgen bewoners hier meer zelf over in de hand. De opgave betreft het ontwikkelen van een website en de werkwijze daaromheen (2020), deze lanceren en het functioneren ervan, gedurende de periode tot 2024 te organiseren.

2. HAVENFONDS VOOR HAVEN

Deze ingreep bestaat uit twee basis-ingrediënten: Havenaren krijgen de ruimte om per jaar een paar euro van hun gemeentebelasting in een apart fonds voor Haven te verzamelen en gezamenlijk te besluiten over de bestemming van dit geld in Haven, op basis van ideeën die door hen zelf bedacht worden. Het fonds is een uitwerkpoging, met een beoogde lancering in 2021. Het is relevant om additionele, private financiering te onderzoeken en om aandacht te hebben voor de selectiecriteria van bestedingsplannen en de besluitvorming over de bestemming van een jaarbudget. Het uitgangspunt is dat de opzet een bijdrage moet leveren aan het onderling verbinden van Havenaren (b.v. door voorkeur te geven aan bestedingsplannen die door een groep mensen naar voren worden gebracht of door te zorgen dat besluitvorming over de bestemming bijvoorbeeld overleg per straat vereist).

3. WIJKONDERNEMING VOOR INITIATIEFRIJKHEID IN HAVEN

Voor deze ingreep is de centrale vraag: hoe kan je de vele initiatieven die Havenaren al nemen, structureel ondersteunen zodat de initiatiefrijkeheid gemakkelijk kan groeien?

Ook dit is een uitwerkpoging. Een goede start in 2020 is om een 'google voor Haven' te ontwikkelen: een actueel, online overzicht van alle informele en formele activiteiten van huidige organisaties, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Een volgende stap is om de informele initiatieven samen te brengen en te bespreken hoe een optimale support eruitziet. Support die als doel heeft om initiatiefrijke te laten groeien. Het voorlopige idee is dat dit resulteert in een organisch groeiende "wijkonderneming" van allerlei initiatieven op allerlei plekken. Een kleine support-organisatie die de autonomie van de initiatieven volledig laat bestaan. De wijkonderneming heeft in dit idee een faciliterende en ondersteunende rol. Hiermee rolt Haven als het ware de rode loper uit voor sociaal ondernemerschap/initiatieven gericht op Haven. Deze organisatie kan continuïteit creëren, waar de initiatieven wellicht na een jaar weer eindigen en/of iemand anders iets vergelijkbaars wil oppakken. Als dit idee in 2021 passend blijkt voor de huidige informele initiatieven, dan is het onder andere aan de Havenverbond-organisaties om in deze wijkonderneming te investeren.

CENTRUMGEBIED

Prioriteit nummer twee is het centrumgebied. De zichtbare noodzaak voor vernieuwing is hier het grootst en het centrum vormt daarom het brandpunt van diverse gewenste acties.

Allereerst is dit centrumgebied dé centrale plek voor ontmoeting en binding met het gebied en speelt dus een belangrijke rol in de sociale connecties tussen bewoners. In het centrumgebied wordt echter tegelijk een gevoel van

onveiligheid en gebrekkige leefbaarheid ervaren. Ook is ingrijpen in het centrumgebied eenvoudigweg noodzakelijk vanwege de retail-uitdagingen. In dit gebied stoort de niet meer optimale bereikbaarheid uit het oorspronkelijke ontwerp voor Haven. En in dit gebied kunnen het groen en de Singelgracht opgewaardeerd worden. Het alles-is-er (boodschappen en voorzieningen en recreatie/horeca) in de specifieke Havense/dorpse sfeer vormt een belangrijk ingrediënt voor woonplezier en in dit gebied komt veel economische bedrijvigheid samen. Daarom is de keuze voor 2020-2024 om de volgende deelprojecten te realiseren:

4. GEZAMENLIJKE INVESTERING IN MARKTSTRAAT-KRUISSTRAAT EN BUSHALTE

Voor dit primaire winkelgebied – Marktstraat, bushalteplein, Kruisstraat – is een door alle gebruikers (ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente) gedeelde ontwerpogave nodig voor de openbare ruimte, het gebruik van de openbare ruimte, gevel-aangezicht en verlichting. Het gebied moet (ook op korte termijn) veiliger en leefbaarder zijn en aan beeldkwaliteit winnen. Dit start met een opgave om ideeën te verzamelen en uit te werken in een ontwerp en resulteert in een allesomvattend plan dat leidend is voor alle gebruikers van het gebied.

5. GEZAMENLIJKE HERINRICHTING/INVESTERING IN HAVENKOM

Ook de Havenkom vormt een ontwerp- en realisatieopgave. Overigens wordt die vormgegeven met het Dijkpark en het strand, als stip op de horizon. De ingrediënten zijn om de kade als verblijfsgebied in te richten en te

vergroenen, om het water 'beleefbaar' te maken, om de kade in de zomermaanden te sluiten en dan te voorzien in eventprogramming, om de gevelaanzichten te verbeteren, om de terrassen in onderling ondernemersoverleg vorm te geven en om het havenkantoor te vernieuwen.

6. VERBINDING HAVENKOM-WINKELSTRAAT HERONTWERPEN EN REALISEREN

Deze verbinding is al jaren een punt in Haven dat niet uit de verf komt en waarvan ook eerdere plannen aangeven dat er 'iets' moet gebeuren. In de lijn van het gericht kiezen voor een investering in de zuidkant van het centrumgebied (primaire winkelgebied en Havenkom) is de verbinding tussen het winkelgebied en de Havenkom een punt dat nu niet meer achter kan blijven, anders is het resultaat van de twee bovenstaande deelprojecten suboptimaal. De verbinding moet voor bezoekers van het gebied volslagen duidelijk maken dat er twee interessante gebieden met een ander karakter aan weerszijden te vinden zijn.

7. CENTRUMMANAGEMENT: CURATIE, EVENTMANAGEMENT, MARKETING & PROMOTIE

De BIZ en de vastgoedeigenaren vormen de spil in het centrumgebied en kunnen alleen samen (en met medewerking van de gemeente) onderstaande zaken realiseren:

- Curatie: gericht op het winkelaanbod sturen en nieuwe ondernemers aantrekken die passen in het profiel (zie ook het themadocument Retail, voorzieningen en bedrijvigheid).

- Eventmanagement: vaststellen en uitvoeren van goede, eigentijdse, passende events door het jaar heen, primair gericht op Havenaren.
- Marketing & promotie: het verhaal van het centrum vertellen en de events en de ondernemers promoten.

WONEN

De derde prioriteit betreft wonen. Deze prioriteit heeft twee redenen: een groei van 5.000 inwoners is een noodzakelijk draagvlak om een compact centrumgebied te kunnen behouden, en: een andere verdeling en ander aanbod van woningen is nodig onder Havenaren. Hiervoor zijn de volgende ingrepen beoogd voor de periode 2020-2024:

8. ÉÉN HAVEN-WONINGVOORRAADBEHEER

Aanvullend op de tekst hierboven beschrijft het themadocument Wonen en Vastgoed in detail op welke fronten er veranderingen nodig zijn binnen het woningaanbod in Haven: balans in segmenten/prijzen, woningen voor jongeren, woningen voor ouderen, ruimte voor gezinnen, verkoop van woningen, sturing op toewijzing, uitstraling en verduurzaming. Eerdere ervaring met de meerjaren-wijkaanpak in De Wierden leert dat realisatie van zulke ingrijpende veranderingen in de woningvoorraad niet gemakkelijk gerealiseerd worden en hulp kunnen gebruiken. Normaliter beheert iedere woningcorporatie zijn eigen woningvoorraad en de gemeente houdt daarnaast ook cijfers bij. Deze ingreep verandert dit: alle woningen in Haven komen in één gemakkelijk, overzichtelijk systeem (dashboard) met hun actuele kenmerken op het vlak van segment, grootte, uitstraling, bijzonderheden,

mutaties en toewijzing. De partijen beheren conform duidelijke afspraken en sturen over de hele woningvoorraad op de beoogde veranderingen. Dit is een uitwerkpoging met als doel dat de sturing vanaf 2021 functioneert zoals beoogd.

Op basis van dit systeem kan bovendien worden gewerkt aan een plan met duidelijke duurzaamheidsambities voor de aanstaande renovatie van een groot deel van de woningvoorraad in Haven in de periode tot 2040.

9. WONEN-ZORG/WELZIJN-STURING

Een systeem zoals hierboven beschreven bestaat, is een goed middel voor woningcorporaties om een samenwerking met zorg- en welzijnsorganisaties aan te gaan en te sturen op hoe wonen en zorg samengaan: waar kunnen mensen die begeleiding nodig hebben het beste wonen, wie levert waar zorg of begeleiding, wie stroomt door of uit, hoe kan e-zorg ondersteunend zijn en hoe kan met vastgoed of anderszins informele zorg ondersteund worden? Deze opgave moet een gezamenlijk team (zorg, welzijn, wonen) ontwikkelen. Het doel is een efficiënte overall sturing over Haven en de best haalbare zorg/begeleiding voor mensen die het nodig hebben, evenals behoud van leefbaarheid in wijken. Het biedt bovendien voor zorg- en welzijnsorganisaties een goede aansluiting bij een integrale straataanpak.

10. VERSNELLINGSPROGRAMMA WONEN

Vastgoedprojecten hebben normaliter een lange doorlooptijd. Echter, in Haven zijn nieuwe woningen bovengemiddeld snel gewenst. Daarom de keuze voor het

ontwikkelen van een versnellingsprogramma dat woningcorporaties, gemeente en marktpartijen in staat stelt om tussen 2020 en 2024 zeker 500 tot 700 woningen te realiseren, inclusief doorstroom, en voorbereidingen te treffen voor met name de Singelgracht-woningen. Door met elkaar een organisatie, de kaders en het instrumentarium uit te werken, moet in Haven een substantiële versnelling gerealiseerd worden. De lopende woningbouw- en transformatie-verkleuringsinitiatieven vormen het vertrekpunt om te komen tot dit programma.

SINGELGRACHT

De laatste prioriteit is het creëren van wat een symbool is voor een nieuw 21e-eeuws woon- en leefmilieu in haven: de Singelgracht, die wonen-aan-het-water, een ecologisch hoogwaardig milieu en sociaal waardevol milieu combineert. Het bouwen aan zo'n structuur is niet iets van vijf jaar, maar eerder van 20 jaar. Echter, het uitwerken van het concept en het creëren van een eerste pilot, zet Haven wel op de trein naar realisatie van de Visie. De pilot is het herontwikkelen van de Meergrondenkavel. Deze ligt aan de Singelgracht, er is een natuurlijk momentum voor ontwikkeling en het biedt een goede gelegenheid om grachtverbinding, bereikbaarheid, vergroening, voorzieningen waaronder de middelbare school en een leer-werkcentrum, in één keer te realiseren. De opgaven voor deze prioriteit zijn:

11. OPGAVE MEERGRONDEN-BUURTFUNCTIES-WONEN

De visie voorziet in het concentreren van maatschappelijke voorzieningen voor heel Haven in het centrum-

gebied. De ontwikkeling van de kavel van de Meergronden biedt een uitgelezen kans om hier enkele voorzieningen te huisvesten. Hiervoor moeten de Meergronden-kavel, Markt, Marktgracht en Bivak als geheel bekeken worden. Een verdeling van buurtfuncties door dit deel van het centrumgebied creëert een levendige loop en voorkomt dat alles op 'een eiland' geconcentreerd raakt. Welke functies gewenst zijn en hoe deze te verdelen, vereist inventarisatieonderzoek. Door het gebied als één opgave te bekijken, kan de woningbouwcapaciteit en het parkeren integraal meegenomen worden. Dit gebied is in potentie 'leverancier' van aardig wat woningen en de investering in de middelbare school in Haven is nodig, wat betekent dat dit hele gebied in 2024 herontwikkeld moet zijn.

De kavel van de Meergronden is de eerste bouwsteen voor de Singelgracht en geeft in dit verband niet alleen de ruimte aan school en buurtfuncties, maar ook aan vergroening van de gracht, het doortrekken van het water, een pad met bewegingsmogelijkheden daarlangs en het begin van een centrumlus die bijdraagt aan betere bereikbaarheid in het centrumgebied.

12. LEER-WERKCENTRUM VOOR HAVENSE JONGEREN

Dit betreft een uitwerk-opgave om jongeren die niet gemakkelijk het reguliere onderwijs doorlopen en wel aan de slag willen, een vernieuwende leeromgeving te bieden. Voor deze opgave bestaat geen blauwdruk en er is ruimte nodig om van idee tot een duurzaam centrum in Haven te komen. Het idee van dit centrum is dat het geen regulier praktijkonderwijs is, maar dat direct met op-

drachtgevende organisaties een samenwerking wordt opgezet vanuit hun capaciteitsvraag op de Havense thema's zorg, duurzaamheid, kunst & cultuur en digitalisering. Jongeren uit Haven worden geworven voor de gewenste projecten of gekoppeld aan een capaciteitsvraag, en hier wordt leer-aanbod voor gecreëerd. De gewenste output bestaat uit de uitstroom van jongeren naar de arbeidsmarkt of naar een eigen onderneming, met ervaring en een certificaat op zak. In 2020 moet dit idee met marktpartijen verkend en uitgewerkt zijn, waarna in 2021 de eerste jongeren aan de slag moeten gaan. Dit centrum is voorzien als één van de buurtfuncties die in het gebied een plek gaat krijgen.

13. SINGELGRACHT 2040

De Singelgracht als woon-leef-ecologisch lint door Almere Haven krijgt in 2020 een verdere uitwerking als kaderstellende visie, zodat de spontane veranderingen (b.v. groot onderhoud in De Hoven) die in de komende jaren in het gebied plaatsvinden, bouwstenen zijn voor de realisatie.

PUBLICATIE IN OPDRACHT VAN HET HAVENVERBOND

Een specialistenteam werkte in 2019 in opdracht van het Havenverbond, en samen met Havenaren, aan de Visie 2040 en de Aanpak 2020-2024.

De bijdrages in deze publicatie zijn geschreven door:

Claudia Laumans, CLC Company (regisseur) en
Martine de Snaijer, APPM (assistant-regisseur)
Arno Ruigrok, Places, Properties, People (specialist Retail, voorzieningen en bedrijvigheid)
Helene Leriche, BDP. (specialist Stedenbouw)
Floor Kramer en Richard Winkels, De Alliantie (specialisten Wonen en Vastgoed)
Madelein Boers, GGD Flevoland en Frieda de Groot, De Schoor (specialisten Samen-leven)

Eindredactie: Marieke Buijs, m-works

Vormgeving: nxix : : Fred Sophie

Mei 2020

www.havenhart2punt0.nl

De informatie in deze publicatie is uitsluitend bedoeld als algemene informatie. Er kunnen geen rechten aan de informatie worden ontleend. Hoewel het team in opdracht van het Havenverbond de grootste zorgvuldigheid in acht genomen heeft bij het samenstellen van deze publicatie kan zij niet instaan voor de juistheid, volledigheid en actualiteit van de geboden informatie. Het Havenverbond wijst iedere aansprakelijkheid ten aanzien van de juistheid, volledigheid, actualiteit van de geboden informatie uitdrukkelijk van de hand.